

Meldingsblad om runeforskning

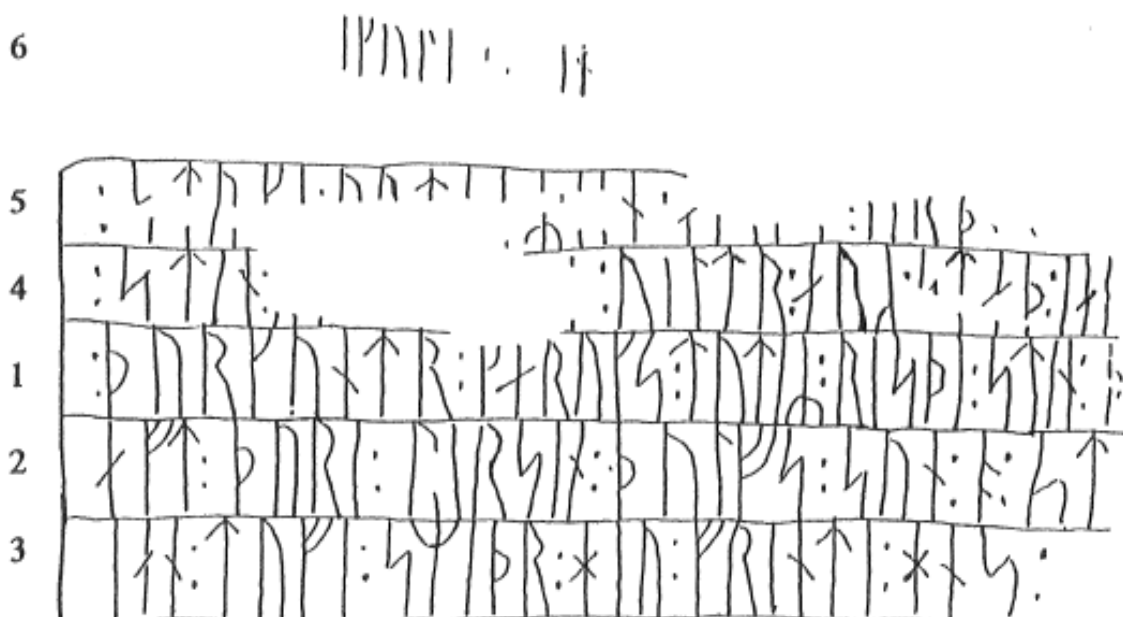
her * fær * ha=fdiæfr
Hér ferr Hafdjarfr/hafdjarfr.
Here travels Hafdjarfr/the seabold.

Nr. 12

1997 (publ. 1998)

ISSN 0801-3756

I november 1996 blev der under restaureringsarbejde i BJERRING Kirke, som ligger på nordsiden af Gudenådal (Viborg Amt) fundet en RUNESTEN ca. 15 cm under gulvet i våbenhuset. Den lå ligesom Borupstenen (*Nytt om runer* 11 for 1996 (1997), 6-8) med runesiden opad som tærskelsten foran norddøren, delvis under den romanske søjleportal. Stenen, som blev taget ud i 1997 og rejst i våbenhuset, er af rødlig granit og måler ca. 225 cm i højden. Runesidens største bredde er ca. 135 cm, tykkelsen kun ca. 35 cm; men der er spaltet noget fra på bagsiden, ligesom både toppen (og foden) af stenen er kløvet fra. Derfor mangler det øverste af indskriften såvel som toppen af den maske (med svage spor af mønje), der findes på bagsiden af stenen. Bl.a. på grund af et mislykket kløvningsforsøg er der store huller i de to af indskriftens fem parallelle linjer, der alle læses nedefra og opefter, den midterste først (linjefølgen synes at være 5-4-1-2-3); dertil kommer en snarest sekundær tilføjelse på skråkanten uden for runerammen (6). Tolkningen af slutningen af indskriften er usikker.

:þurkuntr:karuks:tutiR:risþi:stin:þ—

aft:þuri:uirsin:þulfs:sun:a:st—

ian:tufi:smiþr:hiu:frinti:hns:

:stin:???:-----:uiltr:auR:stap:ian—

:stuk?:urþ??R;??n:a????;?irþ;

ikul?---iþ (Den femte rune er muligvis **f**, herefter er der en lakune på måske tre runer.)

“Thorgun, Karlungs(?) datter, rejste [denne] sten efter Thore, sin mand, Tholvs søn, på St(?)...; men Tue Smed — hans frænde (slægtning) — huggede. Stenen ... fra stedet, men(?) ...” “Ingulv(?) ...”

Efter fjerdelinjens **stin** er der spor af tre runer, hvoraf den første næppe kan være **s**, men eventuelt **u** eller **r**. I alt er der en lakune med plads til 8–9 tegn før **:uiltr**. Formelt kan **stin** være subjekt eller objekt i et udsagn om stenen og stedet, eventuelt kan **uiltr** opfattes som en nominativ **ū-iltr**, “ikke ødelagt(?)”, knyttet til **stin**, jf. forbandelsen mod den, der **ailti** (**stain**) på Glavendrup- og Tryggevælde-stenene. Eller **uiltr** kunne sammenholdes med verbet oldn. *villa* og Eggja-stenens flertalsform **wiltiR mañR**. “En forvildet (mand)” kunne være subjekt i et udsagn med omvendt ordstilling som *stēn [ækki dragi] villtr ör stað[i]*, “stenen (objekt) skal en forvildet ikke drage fra stedet”. Femtelinjens **stuk?** kunne være et verbum i konjunktiv, måske kan det knyttes til oldn. *stökkva*, som bl.a. kan have betydningen “springe, gå itu”. Efter skilletegnet ses toppen af to runer (**ur**, **ru**, eventuelt **bu**), samt **t** og det nederste af to hovedstave (snarest **ia**, **na** eller **ni**) og **R**. De sidste runer i denne linje mangler toppene, og det er vanskeligt at bedømme hvor meget, der kan være slået af kanten; det usikre sidste runetegn, læst som **p**, kunne alternativt læses som **b**. Et eventuelt mandsnavn uden for rammen kan næppe have sammenhæng med resten.

Indskriften hører typologisk hjemme i anden halvdel af 900-årene. Den kan meget vel være samtidig med den berømte Mammengrav (med Mammen-øksen) i Bjerringhøj, kun ca. 4 km fra kirken. Her er tømmer fra gravkammeret dendrokronologisk dateret til 970/71. Bjerring-stenen er behandlet mere indgående i *Nationalmuseets Arbejdsmark* 1997, 56–64.